SVERIGES RIKSDAG

# Motion till riksdagen 2026/27:1687

**av Sanna Backeskog m.fl. (S)**

# Nationell modell för trygghetens hus och samordnat stöd till våldsutsatta brottsoffer i nära relation

## Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheten att ta fram en nationell modell för trygghetens hus i samverkan mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ge Jämställdhetsmyndigheten i uppdrag att stödja kommuner, regioner och civilsamhällesorganisationer vid införandet av lokala samverkanscenter enligt modellen trygghetens hus och tillkännager detta för regeringen.

## Motivering

Mäns våld mot kvinnor, våld mot barn, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck utgör några av vårt samhälles allvarligaste frihets- och jämställdhetsproblem.

Under Socialdemokraternas tid i regeringsställning 2014-2022 genomfördes flera viktiga lagändringar, straffen skärptes och nya brott infördes. Under Tidöregeringen togs flera av Socialdemokraternas utredningar vidare till nu genomförda propositioner.

På listan över positiva förändringar står bland annat införandet av barnfridsbrott, ett särskilt brott med hedersmotiv och kriminalisering av psykiskt våld samt kriminalisering av oskuldsintyg, oskuldskontroller och oskuldsingrepp. Kontaktförbudslagstiftningen har skärpts och flera straff har höjts. Det straffrättsliga skyddet har stärkts för barn som utsätts för sexuella övergrepp.  Det är nödvändigt. Men kampen mot våldet kan inte vinnas med enbart repressiva verktyg.

När våldet väl upptäcks måste samhället också kunna ge rätt stöd, rätt skydd och rätt hjälp i rätt tid. Socialstyrelsens skade- och dödsfallsutredning visar dock alltjämt att det samlade skyddet inte fungerar. När man tittat på allvarliga våldsdåd i nära relation går att konstatera att ofta har våldet och utsattheten redan varit känt av någon aktör innan ett mord eller mordförsök begåtts.

Alltför ofta möter den våldsutsatta ett samhälle som är uppdelat i olika stuprör. Socialtjänst, hälso- och sjukvård, polis, kvinnojour och andra aktörer gör viktiga insatser var för sig, men helheten riskerar att gå förlorad.

Idag läggs allt för mycket ansvar på den våldsutsatta kvinnan. Hon ska våga fly, hon ska samla bevis som håller i rättegång. Hon ska skydda sina barn från våld - men samtidigt förväntas hon samarbeta med sin förövare kring vårdnad boende och umgänge.Så här kan vi inte ha det. Samhällets stöd måste hänga ihop, måste jobba proaktivt och använda de verktyg som lagstiftaren beslutat om - som till exempel sekretessbrytande åtgärder för att dela information som kan rädda liv.

Goda exempel finns redan i Sverige. I både Trygghetens hus i Bollnäs och Trygghetshuset i Trollhättan finns erfarenheter av att samla myndigheter och stödaktörer kring den våldsutsattas behov. I Bollnäs arbetar polis och socialtjänst och kvinnojouren i samma hus med nära relationer med Bollnäs skolor, hälsocentraler, brottsofferjouren och fler delar av civilsamhället.

Trygghetens hus i Bollnäs visar att socialtjänst, polis, hälso- och sjukvård och civilsamhälle kan kroka arm lokalt för att ge brottsoffer bättre stöd utifrån individens behov och önskemål.

Samverkan är inte ett komplement till övriga insatser. Samverkan är en förutsättning för att upptäcka våld tidigare, ge stöd och skydd till den utsatta och öka möjligheten att lagföra våldsutövare.

Samtidigt varierar tillgången till sådana samverkansformer kraftigt mellan olika delar av landet. Rätten till skydd och stöd ska inte avgöras av vilken kommun en kvinna eller ett barn råkar bo i.

Därför bör en nationell modell för Trygghetshus utvecklas. Modellen bör vila på några grundläggande principer:

– den våldsutsatta ska möta ett samordnat samhälle,

socialtjänst, polis, skola, Kriminalvård och hälso- och sjukvård ska ha fasta strukturer för operativ samverkan,

– kvinnojourer och brottsofferjourer ska vara självklara samverkansparter,
– arbetet ska omfatta mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck,
– arbetet ska bygga på att kunna förebygga, upptäcka, stoppa och lagföra våldet.

Ett tydligt gärningsmannafokus som inte bara handlar om att ge den utsatta skydd - utan att också uppsöka riskaktörer och våldsutövare och stoppa våldet.

När medarbetare från olika huvudmän arbetar tillsammans i lokalsamhället stärks relationerna och möjligheterna för ett gemensamt framgångsrikt operativt arbete. Att stödet och kunskapen finns nära medborgare och i samverkan med lokalsamhällets aktörer är också viktigt för allmänhetens förtroende och kännedom om att hjälp finns att få.

En avgörande framgångsfaktor är också specialistkompetens. Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld skiljer sig från många andra brott genom att våldsutövaren ofta står den utsatta nära, att hotbilden kan vara långvarig och att skyddsbehoven är komplexa. Därför krävs erfarenhet och specialiserad kompetens hos alla aktörer för att riskbedöma, utreda och ge rätt stöd.

Socialdemokraterna har under lång tid drivit kravet på stärkt specialistkompetens inom rättsväsendet och socialtjänsten i arbetet mot mäns våld mot kvinnor. Det arbetet behöver fortsätta utvecklas och kopplas till de lokala samverkansstrukturerna.

Sedan 2026 ansvarar Jämställdhetsmyndigheten för den nationella samordningen mot hedersrelaterat våld och förtryck samt för kunskapsutveckling och samverkan inom området mäns våld mot kvinnor. Myndigheten är därför väl lämpad att ges ansvar för att stödja, utveckla och följa upp en nationell modell för Trygghetshus.

Socialdemokraterna vill också se en samlad brottsofferlag som stärker brottsoffers ställning och tydliggör samhällets ansvar. En nationell modell för Trygghetens hus skulle vara ett viktigt praktiskt verktyg för att förverkliga en sådan reform. Lagstiftning är viktig, men för brottsoffret är det ofta mötet med samhällets aktörer som avgör om skyddet fungerar i praktiken.

Ingen utsatt ska behöva kämpa ensam mot våldet. Hela samhällets samlade resurser måste stå på brottsoffrets sida.

*Sanna Backeskog (S)*

*Linnéa Wickman (S)* *Jim Svensk Larm (S)*